

razglasila po mestu. Zunaj na hrbtu ima listič napis: „Die Stadt soll publicieren“. Razglasilo samó pa se glasi: „Pasluschaite inu resumete eden drugimo panete, khakor nas Suetle Först pusti khlizat, de vsakhateri khupez ali khateri händi pella od vsakhateriga Taura Blaga Se wode khakesno Blagu hoze stemu Peruimo Ausschlegkho Inu Zollo noue Nakhlade more dati sest khreuzerionu teiste wode na tech pastaulenech khraion Syemale Ausschlegarie inu Zollnarie. Na tu wode Vedel vsakhateri Se Pakhorn Skhasati Inu se Pred Sekodo Varouati. Le ta Je Fűrstaun Suetliste Vola Inu Sapuuid, khakhor vse le tu Fűrstaun General (to se pravi: Generalpatent, dostavek pis.) khateri more vsakhateri, khateri sna Podpolnoma vrati, teistu Ihe (= je, dostavek pis.). Pod Khamaunam (Kamaun zvala se je Tranča, dostavek pis.) nabit. Natu wode vedel Vsakhateri Se Pakhoren Skhazati Inu se Pred Sekhoda Varouati. Per Vellikhi Fűrstaune Suetluste straffnigi na Blagi inu na Siuato.“ (Magistratni akti st. 22.). J. V.

Kopitar. V zadnji t. j. LXXII. knjigi „Rada jugoslavenske akademije znarnosti i umjetnosti“ podal nam je g. prof. Armin Pavić na str. 127—202 precéj obširen in točno sestavljen životopis Gjura Daničiča (umrl 17. nov. l. 1882.). Opozorujemo na ta spis, ki se sicer proti koncu ne drži iste stopinje visokosti kakor v začetku, vse, ki se zanimajo za Vukovo in Daničičevo velevažno delovanje in postanek književnega jezika Hrvatov in Srbov. Veseli nas, da se tukaj tudi od hrvaške strani pravično ocenjajo Kopitarjeve velike zasluge in posebno drago nam je, da se je ravno g. Pavić vspel do tako krepke obrambe kakor jo beremo na str. 149. in 150. proti sumnjam Rusa Kulakovskega, da so „vo vlijanič Kopitara na Vuka dējstvovali političeskija ili ultramontanskija pobuždenija rčenago bibliotekarja pri dvornoj biblioteki apostoličeskago Imperatora“. Zmerom narasta gradivo, ki nas uči, kako krivično se je sodil od vrstnikov in potomcev ta „Mefisto“, avstrijski „hofrat“ in „hofslavist“ i. t. d., s kakeršnimi imeni se dandanes večkrat njegov še večji učenec pita (prim. poročilo o „krtkem slovarji“). Bil bi že čas, da nam kdo vstvari po vseh virih popolno in kritično podobo našega toliko napadanega rojaka, ki je tako neizmerno nadkriljeval vse nasprotnike svoje. Najprej pa prosimo g. Miklošiča, naj nam vendar izdá za tisek že davno pripravljeni drugi del Kopitarjevih „Kleinere Schriften“, ki bodo govorile tudi jasno dovolj.

Dr. M. Murko.

Hrvaška književnost je izgubila jako marljivega delavca; umrl je namreč v Spletu v svojem 35. letu Fra Ivan Despot, jeden najboljših sedanjih hrvaških pisateljev v Dalmaciji. Ta izguba je tem občutljivejša zdaj, ko nam politika pojemlje premnogo močij na književnem polju hrvaškem. To nam jasno priča zadnje četrtletje, ki se nikakor ne more ponášati z obilnimi literarnimi plodovi. Izvzemši razne časopise in „Matičine“ knjige, o katerih smo že poročali, oglašiti nam je danes „Seoske bajke i bajalice“, crtice N. Tordinca. Pisatelj je novinec, ki mnogo obeta, kajti v teh črticah je pokazal lepega darú za risanje narodnih tipov iz kmetskega življenja, katero dobro opazuje in resnično opisuje. Druga lepa knjiga je „Drevna priča“, roman od J. Kraszewskega, ki je v Gostiševem prevodu ponatisnena iz „Pozora“. Leposlovnega berila so nam prinesli tudi razni koledarji, od katerih so najimenitnejši „Danica“ svetojeronimskega društva, „Zvonimir“, in „Dragoljub“. Omeniti nam je, da so hrvaški koledarji ozaljšani z mnogimi času primernimi podobami, kar pri slovenskem koledarji „družbe sv. Mohorja“ še vedno pogrešamo. Razven omenjenih zagrebških koledarjev so prišli nekateri tudi po drugih mestih na svetlo, ki so bolj lokalnega značaja in imajo le malo lite-

rarno vrednost. — Zanimiva za kulturno zgodovino hrvaške Bosne je mala knjižica: „Tridesetgodišnja poviest književnoga društva redovniške mladeži bosanske“, ki so jo v Pečuhu izdali mladi bosanski klerici reda sv. Frančiška. — Kanonik Drag. Parčić v Rimu je priredil drugo izdanje „Rječnika talijansko-slovenskoga“ (hrvaškega). Jako potreben je tudi mali „hrvatski pravopisni rječnik“, ki ga je sestavil M. Tkalec. Cena mu je 30 novih. Tù nam je povedati, da se je tudi na Hrvaškem našel mož, kateri se peča z novim svetskim jezikom, ki se v svetskem jeziku zove „Volapük“. Prof. Jurij Bauer v Zagrebu je spisal že več hrvaških razprav o tem jeziku ter dal na svetlo majhen slovar in slovnico, ki se je moreš v treh dneh naučiti. — Že omenjene „male enciklopedije“ izšel je v Oseku 6. snopič, ki obseza besede od „Arpino“ do „Austro-Ugarska“. Več o tem težavnem podjetji povéдали smo v prejšnjih poročilih. Pri ti priliki nam je omeniti še družega začetja. Nedavno je „hrvatski pedagogički književni zbor“ sklenil, da bode izdal „enciklopedijski rječnik pedagogije“, ki bo obsezel vse, kar o ti stroki treba znati hrvaškemu, slovenskemu in srbskemu učitelju. Prvi zvezek bo še to leto ugledal svet, a vse delo bo imelo kakih sto tiskanih pol. — Že oglašnega pravoslovnega dela „Mjenbeni zakon“ prišel je na svetlo III. in zadnji zvezek, v katerem prof. dr. Vrbanić razlaga postopanje pri menbenih pravdah. — Za poznavanje hrvaških razmer v Istri sta zanimivi „Poslanica“ dra. Vitezića svojim volilcem in „desetgodišnjica bratovštine hrvatskih ljudi u Istri“. — Novo leto nam je prineslo tudi nekoliko novih časopisov. O zabavno-poučnem „Balkanu“ je „Zvon“ že zadnjič poročal. V Gospiči izhaja po dvakrat na mesec „Ličanin“ list za pučku prosvjeto. „Liečnički viestnik“ v Zagrebu se je povečal in preporodil pod uredništvom znanega in spretnega strokovnjaškega pisatelja dra. Antona Lobmayerja. Izhajal pa bo skoraj tudi drug nov list „Glasnik“ hrvaškega naravoslovnega društva, ki se je ravnokar v Zagrebu ustanovilo za „proučevanje prirodnih odnošaja u Hrvatskoj“ in obeta, da v ta namen priredi tudi javna predavanja in izlete. — Jugoslovenska akademija znanoosti izdala je „Lekcijonarij Bernardina Splječanina“ po prvem izdanji od leta 1495., ki je od prevelike vrednosti za poznavanje hrvaške proze tedanjega časa. Izdala pa je tudi XVI. knjigo „monumenta spectantia historiam Slavorum meridionalium“ ter XVII. knjigo „Starin“. V prvi knjigi je priobčil Rad Lopašić imenitna pisma za zgodovino nekdanje vojaške krajine, ki jih je nabral v arhivu vojinskega ministerstva na Dunaji, druga knjiga pa ima več manjših pisem, ki se tičejo hrvaške zgodovine. — Akademijskega glasila „Rada“ sta izšli knjigi LXXV. in LXXVII.; prva nam je prinesla Zahradnikovo razpravo „o krivuljah u ravnini“, V. Horvatovo „o produktih suhe destilacije škroba sa vapnom“ in nekoliko geometrijskih opazek od Zahradnika; v drugi pa nadaljuje Valjavec svojo studijo „o naglasu v novoslovenskom jeziku“, V. V. dilo „o religiji Hrvata i Srba“, a Pavić je priobčil prav korenito razpravo o rajnkem Daničiči.

Opazka. Za današnji „Listek“ se nam je nabralo toliko gradiva, da nismo mogli vsega spraviti v list, zlasti ker je bilo od prejšnjega meseca sem zloženih že več spisov in jih tiskarna zarad mnogege opravila ni mogla še dalje odlagati. Gospodje, ki so nam poslali nove knjige v naznanilo in poročilo i. t. d., naj zatorej blagovoljno potrpe do prihodnjic.